

De marktberichten van agrarische producten en grondstoffen staan wekelijks in de krant. Maar hoe ontwikkelt de markt zich op de middellange termijn? Welke indicatoren moet de melkveehouder in het vizier houden? Deze editie van 'Markt' gaat over kunstmest.

Ze houden de adem in. De handelaren van de kunstmestmarkt kijken gespannen naar China. De Chinese overheid besluit eind december of begin januari in welke mate ze de export van kunstmest gedooft. Op dit moment zijn de Chinese prijzen van kunstmest bepalend voor de wereldmarkt. 'Zolang het besluit van China op zich laat wachten, bestaat er verwarring over de marktprognoses voor de komende twee jaar', vertelt Wouter Simons, businessmanager KAS bij kunstmestproducent OCI.

In China is de afgelopen jaren veel productiecapaciteit voor kunstmest bijgebouwd. De meeste fabrieken produceren ureum. Deze meststof omvat 60 tot 70 procent van de wereldwijde productie aan stikstofhoudende meststoffen. Daarmee is ureum een belangrijke graadmeter voor de wereldmarkt. 'China wilde af van de oude en minder efficiënte fabrieken en liet een groot aantal nieuwe fabrieken bouwen. Toen bleek dat een deel van de oude fabrieken door bleef produceren, greep de Chinese overheid echter niet in. Een overcapaciteit zou goed zijn voor de lokale boeren en een verdere toestroom naar de stad beperken', legt Simons uit.

Een deel van de Chinese overproductie kwam op de wereldmarkt terecht, maar dat werd later door nieuwe regels weer beperkt. Op dit moment werkt China aan herziening van de belastingregels en is de vraag hoeveel export de Chinese overheid zal toelaten. De prognoses gaan alle kanten uit.

Prijzdynamiek van KAS

De bouwlust in China is intussen afgezwakt, maar aan de andere kant van de oceaan, in Amerika, ontwikkelt zich een

Spreiding van kunstmestinkoop beperkt de impact van forse fluctuaties in prijs

Onzekerheid op kunstmestmarkt

Een lage olieprijs en lage tot dalende prijzen voor graan, aardappelen en melk. Alle ingrediënten voor een dalende kunstmestprijs lijken op het eerste gezicht aanwezig te zijn.

Toch is het maar de vraag of het tot een daling zal komen.

tekst **Tijmen van Zessen**

nieuwe bouwfasen. In de Verenigde Staten draaien de nieuwste kunstmestfabrieken op schaliegas, een goedkope en daarmee concurrerende energiebron. 'Wij starten er ook een productiefaciliteit', zegt Simons. 'De verruiming van het aanbod zal binnen een termijn van drie jaar druk geven op de kunstmestprijzen, maar na die periode ontstaat er weer een nieuwe krapte. Het extra aanbod is dan weer opgeslokt door een groeiende vraag, je ziet als het ware een golfbeweging in vraag en aanbod. Als kunstmestproducenten niets meer verdienen met hun fabrieken, stoppen ze vanzelf met bijbouwen.'

De door Simons geschetste druk op de kunstmestprijzen betekent nog niet dat de vlag uit kan bij de Nederlands/Vlaamse landbouwer. In Europa maken veel boe-

ren gebruik van nitraathoudende meststoffen (zoals KAS ofwel kalkammonsalpeter) en die meststof heeft ook een eigen dynamiek. De prijzen voor ureum hebben weliswaar effect op de KAS-prijs, maar het aanbod van KAS groeit niet mee met het aanbod van ureum. 'KAS is duurder in productie en transport, het heeft immers een lager stikstofgehalte dan ureum. De fabrieken voor KAS staan hoofdzakelijk in Europa en Rusland. Komend jaar komt er waarschijnlijk een nieuwe Turkse fabriek beschikbaar, maar verder is er de afgelopen twintig jaar niet in nieuwe fabrieken geïnvesteerd', vertelt Simons.

Zelfs bij een prijsdaling van ureum verwacht hij dat de nitraathoudende meststoffen populair zullen blijven. Onlangs bleek uit een Franse studie dat nitraat-

Kunstmest moet dalende olieprijs volgen

Omdat de kunstmestprijs nauw verbonden is aan die van aardolie, kan de conclusie niet anders zijn dan dat de meststoffen in 2015 goedkoper worden. De olieprijs is namelijk al enkele weken aan het dalen. 'Kunstmest volgt volgend jaar', zegt Edin Mujagic, economie- en geopolitiekwatcher. Mujagic volgt de ontwikkelingen op de oliemarkt voor DCA in Lelystad. 'Omdat kunstmestproducenten hun productprijzen niet willen koppelen aan de volatiele markt van olie, kiezen ze ervoor om in januari of februari prijsafspraken te maken voor het gehele jaar. De kans

is dus groot dat fabrikanten begin volgend jaar profiteren van de huidige prijsvorming. Dat komt de kunstmestprijzen voor de kopers ten goede.'

Voor kalimeststoffen geldt dat wellicht niet. Het Russische bedrijf Uralkali, de grootste kaliproducent ter wereld, is getroffen door een ramp in een van hun mijnen. Hierdoor heeft de kaliproductie voor de komende jaren een flinke deuk opgelopen. Wellicht dat dit de prijsvorming op de lange termijn negatief beïnvloedt.

Nog wachten met inkopen

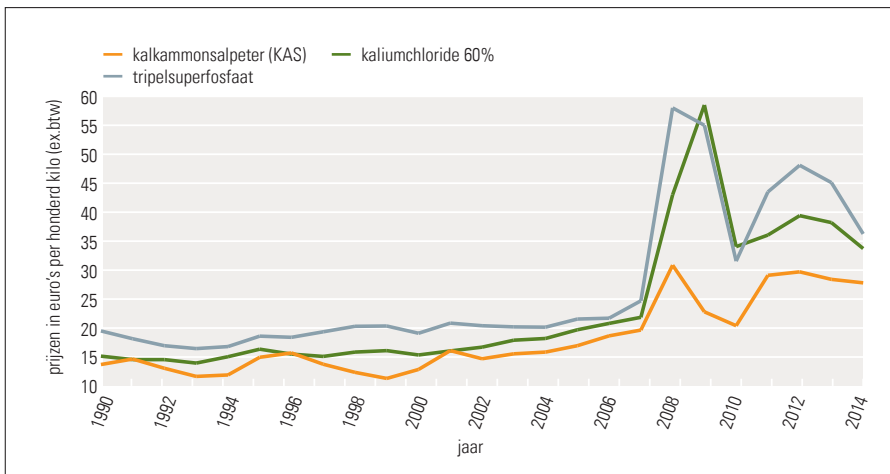
'Wij gebruiken hoofdzakelijk KAS als kunstmeststof. Ik verwacht dat de prijs van KAS vroeg of laat zal zakken als gevolg van de lage olieprijs. Daarom heb ik nog geen haast met het inkopen van kunstmest. Kunstmestproducenten zeggen dat er meer factoren zijn die de kunstmestprijs beïnvloeden, maar zolang de olieprijs blijft zakken, wacht ik nog wel even af. Voor een melkveehouder is het bedrag aan kunstmestuitgaven niet schokkend. Bij ons liggen de kosten beneden een cent per kilo melk, dat is relatief weinig.'

'Ik zie wel toekomst in precisiebemesting. Als je steeds minder mag bemesten, wordt een nauwkeurige verdeling van mest belangrijker.'

voorjaar is, dan moeten telers net als dit jaar weer wachten op product.'

Opgang van precisiebemesting

De prijsdynamiek van kunstmest is steeds grilliger (figuur 1). Wie wil besparen op bemestingskosten, kan op zoek gaan naar stikstofhoudende reststromen. Spuiwater is daarvan een voorbeeld. Winfried Raijmakers, werkzaam voor kunstmeststoffenproducent Yara, raadt dat af. 'Van de meeste reststromen zijn de samenstelling en de werking onbekend. Iedereen is vrij in zijn keuze, maar ik zou kiezen voor zekerheid. Ik sta ervan te kijken wat voor fratsen melkveehouders uithalen om twintig euro per hectare te besparen.' Volgens Raijmakers is precisiebemesting een betere methode om zuinig om te springen met meststoffen. 'Het kunstmestgebruik is de afgelopen dertig jaar gehalveerd. Wil je een hoge ruwvoerproductie van goede kwaliteit oogsten, dan is het noodzaak om preciezer te bemesten. Geavanceerde bemestingstechniek zal ook in de melkveehouderij steeds meer opgang maken.'

Figuur 1 – Prijsontwikkeling van kunstmeststoffen (bron: LEI)

stikstof tot 25 procent effectiever is dan ureum. In landen waar de stikstofgift aan een maximum is gebonden, ligt de keuze voor KAS daarom voor de hand. Het werkt snel en exact, zeker op grasland.

De behoefte aan nitraathoudende stikstof is volgens Simons groter dan de beschikbaarheid ervan. Pas als grote groepen akkerbouwers in bijvoorbeeld Frankrijk en voormalig Oost-Duitsland zouden overschakelen op ureum, zou zich een andere marktverhouding kunnen aftekenen.

Oorlog legt fabrieken stil

Voor de productie van KAS is veel aardgas nodig. De aardgasprijs en in het verlengde daarvan de olieprijs is daarom van grote betekenis. De fors gedaalde olieprijs voeden de speculatie over een prijsdaling. Toch ligt dat niet in de lijn der verwachting, stelt Joris Broekhuis. Hij werkt voor Triferto, een groothandel voor kunstmest. 'Naast kalk en salpeterzuur is er ammoniak nodig voor de productie van KAS. Deze grondstof is wereldwijd

schaars, mede omdat er ook vraag is vanuit de chemische industrie. Ammoniakfabrieken zijn op dit moment overbezet.' Wouter Simons herkent dat beeld: 'Slechts twintig procent van de ammoniak wordt op de wereldmarkt verhandeld. Veranderingen in het aanbod hebben daardoor een grote invloed op de prijs. In Oekraïne staat nu bijvoorbeeld een aantal fabrieken stil door de oorlog.' OCI produceert de ammoniak zelf, maar een groot aantal kunstmestproducenten is daarvoor afhankelijk van de wereldmarkt.

Broekhuis merkt dat veel boeren afwachtend zijn in het aankopen van kunstmest. 'De opbrengstprijzen voor melk, aardappelen en graan zijn laag of dalen. Boeren stellen daardoor het aankoopmoment uit.' Volgens Broekhuis is het verstandig om de inkoop van kunstmest te spreiden. 'Afgelopen maanden hebben de boeren die vroeg zijn ingestapt, opnieuw een prijsvoordeel. Wij kunnen als groothandel ook niet onbeperkt product opslaan en afnemen. Stel dat er straks een vroeg

